

Határozatok Tára

NILO JÄÄSKINEN
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2013. július 11.¹

C-262/12. sz. ügy

**Association Vent De Colère! Fédération nationale,
Alain Bruguier,
Jean-Pierre Le Gorgeu,
Marie-Christine Piot,
Eric Errec,
Didier Wirth,
Daniel Steinbach,
Sabine Servan-Schreiber,
Philippe Rusch,
Pierre Recher,
Jean-Louis Moret,
Didier Jocteur Monrozier
kontra**

**Ministre de l'Écologie, du Développement durable, des Transports et du Logement,
Ministre de l'Économie, des Finances et de l'Industrie**

(a Conseil d'État [Franciaország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Állami támogatás — Az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése — Az állami vagy állami forrásból történő beavatkozás fogalma — Szélenergiából származó villamos energia — A piaci árnál magasabb áron való vásárlásra irányuló kötelezettség — Teljes körű kompenzáció — A »PreussenElektra« ítélezési gyakorlat — A villamos energia végső felhasználóinak hozzájárulása”

1. A jelen előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés, amelyet a Conseil d'État (Franciaország) nyújtott be, az állami támogatás fogalmának egyetlen feltételét érinti, az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami vagy állami forrásból történő beavatkozást, a villamos energia belső piacával összefüggésben. Az alapeljárás a Conseil d'État előtt a Vent de Colère – Fédération nationale és tizenegy másik felperes (a továbbiakban: Vent de Colère és társai) által a szél mechanikus energiáját felhasználó létesítmények által termelt villamos energia értékesítési feltételeit meghatározó két miniszteri rendelettel (a továbbiakban: megtámadott rendeletek) szemben benyújtott kereseten alapul².

2. A Bíróság elé terjesztett elsődleges kérdés a szélenergiából származó villamos energia forgalmazóira az ezen energia piaci áránál magasabb áron történő megvásárlására irányuló kötelezettség miatt terhelt többletköltségek kompenzációja finanszírozásának módjára vonatkozik. A forgalmazókat az említett kötelezettség a villamos energia közszolgáltatásának modernizációjáról és fejlesztéséről szóló, 2000.

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — A ministre de l'Écologie, de l'Énergie, du Développement Durable et de l'Aménagement du territoire (a környezetvédelemért, az energiáért, a fenntartható fejlődésért és a földügyért felelős államminiszter) 2008. november 17-i rendelete, amelyet kiegészített a ministre de l'Économie, de l'Industrie et de l'Emploi (a gazdaságért, iparért és munkavállalásért felelős miniszter) 2008. december 23-i rendelete (a JORF 2008. december 13-i száma, 19032. o.).

február 10-i 2000-108. törvény (loi n° 2000-108, du 10 février 2000, relative à la modernisation et au développement du service public de l'électricité) alapján terheli³. E törvény szerint a vásárlási kötelezettségből eredő többletköltségeket a Caisse des dépôts et des consignations (a továbbiakban: CDC) által kezelt villamosenergia-termelési közszolgáltatási alap kompenzálta, amelynek forrásai az említett törvényben szereplő termelők, szállítók és forgalmazók által megfizetendő hozzájárulásból származtak.

3. Márpedig a kérdést előterjesztő bíróság előtt kifogásolt, a 2000-108. törvény módosításából (a továbbiakban: a módosított 2000-108. törvény)⁴ következő mechanizmus a jövőre nézve azt írja elő, hogy a fent hivatkozott vásárlási kötelezettségből eredő többletköltségeket teljes körűen kompenzálni kell, ami a villamos energia belföldön lakó vagy belföldön letelepedett végső felhasználóinak hozzájárulásán alapul. Az alapeljárás felperesei úgy vélik, hogy itt az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerinti állami támogatásról van szó.

4. Következésképpen a Bíróságnak a feltett kérdésre a közvetett módon, az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében állami támogatásnak minősülő tőkemozgások irányításával megbízott alapok vagy szervezetek létrehozása révén biztosított mechanizmusokra⁵, illetve az adójellegű járulékok vagy kötelező hozzájárulások⁶ révén finanszírozott támogatási intézkedésekre vonatkozó ítélkezési gyakorlat fényében kell válaszolnia. Hangsúlyozni kell emellett a Bíróság által a PreussenElektra ügyben hozott ítéletben⁷ rögzített megoldást is, amelyben, ahogy arra Jacobs főtanácsnok rámutatott, a megújuló energiaágazatban a támogatási rendszer finanszírozását szolgáló összegek egyetlen pillanatban sem álltak semmilyen hatóság rendelkezésére. Ezek az összegek ugyanis nem hagyták el a magánszektor⁸.

I – Jogi háttér

5. A Conseil d'État előtt kifogásolt finanszírozási rendszer a következők szerint foglalható össze.

3 — A szóban forgó mechanizmus jogalapjai lépcsőzetesen következnek a villamos energia közszolgáltatásának modernizációjáról és fejlesztéséről szóló, 2000. február 10-i 2000-108. törvényből (a JORF 2000. február 11-i száma, 2143. o.). Az említett törvény 10. cikkét alkalmazva, a 2001-410. rendelet (a JORF 2001. május 12-i száma, 7543. o.) 8. cikkében felhatalmazza többek között az illetékes minisztereket, hogy rögzítsék a villamos energia vásárlási árát; azok ezt követően elfogadták a megtámadott rendeleteket.

4 — A 2000-108. törvényt többek között a 2003. január 3-i 2003-8. törvény (a JORF 2003. január 4-i száma, 265. o.) és a 2005. július 13-i 2005-781. törvény (a JORF 2005. július 14-i száma, 11570. o.) módosította.

5 — Lásd többek között a 67/85., 68/85. és 70/85. sz., van der Kooy és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1988. február 2-án hozott ítélet (EBHT 1988., 219. o.) a fűtött üvegházak növények termesztésére szolgáló földgázellátása tekintetében Hollandiában alkalmazott díjkezdvezmény tekintetében; a 78/76. sz. Steinike & Weinlig ügyben 1977. március 22-én hozott ítélet (EBHT 1977., 595. o.) a nemzeti mezőgazdaság, erdőgazdaság és élelmiszeripar támogatását célzó állami politika kapcsán; a C-482/99. sz., Franciaország kontra Bizottság, úgynevezett Stardust Marine ügyben 2002. május 16-án hozott ítélet (EBHT 2002., I-4397. o.) a textil-/ruházati ipar támogatása kapcsán; a C-126/01. sz. GEMO-ügyben 2003. november 20-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-13769. o.) az állati hulladékfeldolgozó közszolgáltatás hűvászárítást terhelő adó révén való finanszírozását illetően; a C-206/06. sz., Essent Network Noord és társai ügyben 2008. július 17-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-5497. o.) a holland villamosenergia-piacra eső költségek finanszírozási mechanizmusát illetően.

6 — A 173/73. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 1974. július 2-án hozott ítélet (EBHT 1974, 709. o.).

7 — A 379/98. sz. ügyben 2001. március 13-án hozott ítélet (EBHT 2001., I-2159. o.) a magánvállalkozások megújuló villamos energia vásárlására irányuló kötelezettsége kapcsán. Lásd továbbá a következő ítéleteket: a C-345/02. sz., Pearle és társai ügyben 2004. július 15-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-7139. o.) egy szakmai szervezet tagjai által elhatározott reklámkampány finanszírozása kapcsán, valamint a C-677/11. sz. Doux Élevage et Coopérative agricole UKL-ARREE ügyben 2013. május 30-án hozott ítélet egy nemzeti hatóság olyan határozata kapcsán, amely az állam által elismert szakmaközi szervezet valamennyi tagjára kiterjeszt egy olyan megállapodást, amely promóciós és a szóban forgó ágazat érdekvédelmét célzó fellépések finanszírozását szolgáló hozzájárulást vezet be.

8 — Lásd a fent hivatkozott PreussenElektra ügyre vonatkozó indítvány 166. pontját.

A – A mechanikus szélenergiát használó erőművektől való vásárlási kötelezettség

6. A módosított 2000-108. törvény 10. cikke szerint azok, akik az ország területén többek között szélerőmű-fejlesztési terület⁹ körzetében található, mechanikus szélenergiát használó villamos energiát termelő létesítményekből származó villamos energiát állítanak elő, kérelmekre és bizonyos kötelezettségek teljesítése esetén¹⁰ a megvásárlási kötelezettség kedvezményében részesülhetnek.

7. Az említett vásárlási kötelezettség kötelezettjei az azon hálózatot igénybevevő forgalmazók, amelyre az erőmű rá van kötve, vagyis az Électricité de France (EDF) és a nem államosított forgalmazók¹¹, amelyek ezt a villamos energiát ellátási területükön értékesítik. E rendelkezések végrehajtása a törvényben meghatározott feltételeknek megfelelő vásárlási szerződés megkötése révén történik¹². A vételár számításának módjai egy a gazdaságért és az energiáért felelős miniszterek – a Conseil supérieur de l'énergie (az energia legfelsőbb tanácsa) és a Commission de régulation de l'électricité (villamos energiaügyi szabályozási bizottság, a továbbiakban: CRE) – véleményét követően a 2001. május 10-i 410-2001. sz. rendelet 8. cikke alapján meghozott rendeletben meghatározott képlet eredményeznek. A módosított 2000-108. törvény 10. cikkének ötödik bekezdése egyébként a többlet villamos energia tekintetében az EDF visszavásárlási kötelezettségét is előírja, ugyanolyan feltételek mellett, mint a kötelező vásárlási szerződés megkötése vonatkozásában, azzal, hogy az EDF visszavásárlása alapján jog keletkezik az utóbbi javára járó kompenzáció tekintetében.

B – A vásárlási kötelezettség hatálya alá tartozó villamosenergia-szolgáltatók kompenzációjának mechanizmusai

8. A módosított 2000-108. törvény 10. cikkének utolsó előtti bekezdéséből az következik, hogy a villamosenergia-forgalmazók számára a vásárlási kötelezettség teljesítése révén felmerülő többletköltségek a módosított 2000-108. törvény 5. cikkének I. pontjában foglalt feltételekkel teljes körűen kompenzálhatóak, mint „a villamosenergia-szolgáltatók számára előírt közszolgáltatási feladatok után felszámítható költségek”.

9. Az említett rendelkezésnek megfelelően a kompenzációra jogot keletkeztető többletköltség számításánál figyelembe veszik „az EDF, illetve adott esetben a nem államosított forgalmazók által meg nem fizetett költségeket [...] a villamos energia piaci ára, illetve a nem államosított forgalmazók esetében [a módosított 2000-108. törvény] 4. cikkében meghatározott átengedési díjak alapján, az e díj mellett beszerzett villamos energia által a teljes beszerzésben képviselt rész arányában, levonva [az említett törvény] 8. és 10. cikke alapján megszerzett mennyiségeket”, beleértve azt az esetet is, amikor „az érintett erőműveket az EDF vagy egy nem államosított forgalmazó üzemelteti [...]”.

10. Az érintett szolgáltatók által viselt terhek összegét a fent említett szolgáltatók által vezetett megfelelő könyvelés alapján számítják, amelyet a CRE által kialakított szabályok szerint vezetnek, és amelyet a CRE ellenőriz. A CRE évente előterjesztett javaslata alapján az energiáért felelős miniszter állapítja meg a terhek összegét. Ahogy arra a tárgyaláson rámutattak, kizárólag a vásárlási kötelezettségből fakadó költség és a saját ügyfelektől kapott hozzájárulás különbségét utalják át a CDC különleges számlájára.

9 – Ahogy azt a 2000-108. törvény (hatályon kívül helyezett) 10-1. cikke meghatározza, teljesítménykorlát nélkül.

10 – Többek között a 2001. május 10-i 410-2001. sz. rendeletről és az e rendelet 8. cikke alapján elfogadott rendeletekből, így a jelen eljárás tárgyát képező rendeletekből következően.

11 – Vagyis a villamos energia és a gáz államosításáról szóló, 1946. április 8-i törvény (loi du 8 avril 1946 sur la nationalisation de l'électricité et du gaz; hatályon kívül helyezve) 23. cikkében meghatározott vegyes elosztó társaságok, amelyekben az állam vagy az önkormányzatok rendelkeznek többséggel, a helyi önkormányzatok által alapított ügynökségek, a felhasználók szövetkezetei és a villamosenergia-koncesszióval rendelkező mezőgazdasági szövetkezetek.

12 – A villamos energia vételárának meghatározására vonatkozó elvek a módosított 2000-108. törvény 10. cikkében szerepelnek. E vásárlási szerződés tartama 2008-ban tizenöt vagy húsz év volt azzal, hogy a jogosult erőművek csak egy alkalommal részesülhettek benne (lásd a megítélt rendeleteket).

11. A kompenzációra jogot keletkeztető terheknek megfelelő összegeket a CDC évente négyszer utalja vissza az érintett szolgáltatóknak; a CDC ennek érdekében különleges számlával rendelkezik, amelyet a végső fogyasztók hozzájárulásaiból tartanak fenn, és amelyen a CDC e különféle műveleteket végzi.

C – A végső fogyasztók által fizetendő hozzájárulás

12. Végül, a vásárlási kötelezettség alá eső szolgáltatók részére járó kompenzációt a módosított 2000-108. törvény 5. cikkében írt feltételek szerint áthárítják a villamos energia belföldön lakó vagy belföldön letelepedett végső fogyasztóira.

13. E hozzájárulást összegét, amelyet a CRE javaslatára az energiáért felelős miniszter évente rendeletben határoz meg, „az elfogyasztott energia mennyiségének arányában számolják ki” és „oly módon, hogy a hozzájárulások fedezzék az összes terhet [...] valamint a CDC irányítási költségeit [...] és a nemzeti energiaügyi közvetítő költségvetését”, két felső értéken belül¹³. Főszabály szerint az adott év során begyűjtött összegeknek fedezniük kell az e pénzügyi évvel kapcsolatos valamennyi terhet, de egy rendezési mechanizmus lehetővé teszi, hogy a folyamatban lévő évre be nem szedett terheket betudják a következő év után fizetendő hozzájárulás összegébe.

14. A hozzájárulás összegét a fogyasztó energiaszámlájának, illetve a hálózat használatának kiegyenlítése során fizeti meg attól függően, hogy milyen mennyiségű villamos energiát szállítottak neki. Különleges rendelkezések vonatkoznak a határokon átnyúló energiavásárlásra, valamint a saját energiájukat, illetve az olyan termelő energiáját előállító fogyasztókra, amelyekhez közvetlenül hozzá vannak kapcsolva.

II – Az alapeljárás, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés, valamint a Bíróság előtti eljárás

15. A 2009. február 6-i keresetlevéllel a Vent de colère és társai előterjesztették a megtámadott rendeletek megsemmisítésére irányuló, a hatáskör túllépésén alapuló keresetet.

16. A kérdést előterjesztő bíróság szerint a mechanikus széleenergiát használó erőművek által előállított villamos energia piaci értékét meghaladó áron történő megvásárlása olyan előnyt jelent, amely érintheti a tagállamok közötti kereskedelmet, és hatással lehet a versenyre. Ami az állami vagy állami forrásból történő beavatkozás feltételét illeti, a Conseil d'État emlékeztet arra, hogy egy 2003. május 21-i UNIDEN (Ipari Energiafelhasználók Uniója) határozatban¹⁴ alkalmazta a fent hivatkozott PreussenElektra ügyben hozott ítéletet, mivel úgy ítélte meg, hogy a mechanikus széleenergiát használó erőművek javára fennálló vásárlási kötelezettség pénzügyi terhe megoszlott bizonyos számú vállalkozás között, anélkül, hogy közvetlenül vagy közvetve állami források járultak volna hozzá a támogatás finanszírozásához, és ezért úgy vélte, hogy a mechanikus széleenergiát használó erőművek által előállított villamos energia megvásárlásának korábbi mechanizmusa nem jelentett az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatást.

17. A kérdést előterjesztő bíróság ugyanakkor a 2000-108. törvény módosításának hatásait vizsgálja, különös figyelemmel a fent hivatkozott Essent Netwerk Noord és társai ügyben hozott ítéletre, amelyben a Bíróság megállapította, hogy az állam által a villamosenergia-vásárlókra kivetett, adónak minősülő pótdíj, amely állami ellenőrzés alatt maradó forrást alkot, állami forrásból történt beavatkozásnak minősül.

13 — A módosított 2000-108. törvény 5. cikke szerint a 22. cikk I. bekezdésének első albekezdésében említett végső fogyasztók által fogyasztási helyenként fizetendő hozzájárulás nem haladhatja meg az 500 000 eurót, a kilowattóránkénti értékesítési ár 7%-át, az előfizetési díj és az adó nélkül, amely kiegyenlítés és időszaki változás nélkül 6 kWh teljesítmény előfizetésének felel meg.

14 — A 2003. május 21-i 237466. sz. UNIDEN-határozat.

18. Ebben az összefüggésben Conseil d'État a 2012. május 15-én hozott végzésével felfüggesztette az eljárást, és a következő kérdést terjesztette előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

„A mechanikus szélenergiát felhasználó létesítmények által termelt villamos energiának az ezen energia piaci áránál magasabb áron történő megvásárlására irányuló kötelezettség miatt az [EDF-re] és az 1946. április 8-i 46-628. sz. loi sur la nationalisation de l'électricité et du gaz (a villamos energia és a gáz államosításáról szóló törvény) 23. cikkében említett, nem államosított forgalmazókra terhelt többletköltségek teljes körű kompenzációjának finanszírozási módjában a 2003. január 3-i 2003-8. törvény következtében történt változásra tekintettel az [EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének] rendelkezései értelmében és alkalmazásában ez a mechanizmus állami vagy állami forrásból történő beavatkozásnak minősül-e?”

19. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet 2012. május 29-én vette nyilvántartásba a Bíróság Hivatala. Írásbeli észrevételeket terjesztett elő a Vent de Colère és társai, a Syndicat des énergies renouvelables¹⁵, a francia és a görög kormány, valamint az Európai Bizottság.

20. A 2013. április 24-én tartott tárgyaláson a Vent de Colère és társai, a Syndicat des énergies renouvelables, a francia és a görög kormány, valamint a Bizottság előadták szóbeli észrevételeiket.

III – Elemzés

A – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés kezeléséről

21. Előzetesen megjegyzem, hogy egyes, a Bíróság előtt írásbeli észrevételeket tevő felek arra kérik a Bíróságot, hogy vagy fogalmazza át a Conseil d'État által feltett kérdést, vagy egészítse ki annak terjedelmét.

22. A Vent de Colère és társai ugyanis egyrészt azt javasolják, hogy az elemzésben szerepeltessék az Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ügyben kialakított ítélkezési gyakorlatot¹⁶ annak vizsgálata érdekében, hogy az alapeljárásban szereplőhöz hasonló, rögzített áron történő vásárlásra irányuló kötelezettség megfelel-e ezen ítélkezési gyakorlat feltételeinek. Másfelől a Vent de Colère és társai egy, a 2003/54/EK irányelvvel¹⁷ kapcsolatos problémakörre hivatkoznak, és azt javasolják, hogy a Bíróság döntse el azt a kérdést, hogy az említett irányelv arra kötelezi-e a nemzeti bíróságot, hogy mellőzze az olyan vásárlási kötelezettségre irányuló nemzeti intézkedés alkalmazását, amelyet a nemzeti szabályozó hatóság, jelen esetben a CRE véleménye ellenére fogadtak el.

23. A Bizottság azt javasolja, hogy fogalmazzák át a kérdést, kifejtve, hogy a finanszírozási mód megváltoztatása nem meghatározó a jelen ügyben adandó válasz szempontjából. Ebből következően azt javasolja, hogy a Bíróság a nemzeti jogszabály egészéről döntsön, és *ab initio* arról, hogy az előírja az 2009/72 irányelv 2. cikke értelmében vett átvitelrendszer-üzemeltetők többletköltségeinek teljes körű kompenzációját.

15 — A kérdést előterjesztő bíróság előtt elfogadták beavatkozókénti fellépését, mivel érdeke fűződik a megtámadott rendeletek hatályban tartásához.

16 — A C-280/00. sz. ügyben 2003. július 24-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-7747. o.).

17 — A villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és tanácsi irányelv és a 96/92/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. június 26-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 176., 37. o.; magyar nyelvű különkiadás 12. fejezet, 2. kötet, 211. o.), amelyet a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/54/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. július 13-i 2009/72/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 211., 55. o.) helyezett hatályon kívül.

24. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy amikor a Bíróság elé előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesztenek, a Bíróság feladata az, hogy megvilágítsa a nemzeti bíróság számára a közösségi jogszabályok hatályát, hogy lehetővé tegye az utóbbi számára e szabályoknak az elé terjesztett tényekre történő helyes alkalmazását, és nem az, hogy a Bíróság maga végezze el ezt az alkalmazást, annál is inkább, mivel nem áll feltétlenül a Bíróság rendelkezésére az ehhez szükséges valamennyi adat¹⁸.

25. A jelen ügyben, mivel egyrészt a jelen ügyirat nem tartalmaz elegendő olyan adatot, amely lehetővé tenné annak eldöntését, hogy a szóban forgó vásárlási kötelezettség kompenzációja az Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ügyben hozott ítélet értelmében vett általános gazdasági érdekű szolgáltatások körébe tartozik-e, másfelől pedig – mivel a jelen eljárás felei sem a SIEG problémakörét, sem a 2003/54 irányelv problémakörét nem vitatták meg – a Bíróság e tekintetben nem dönthet.

26. Ezenkívül emlékeztetek arra, hogy a nemzeti bíróságok és a Bíróság közötti együttműködési eljárás keretében a Bíróságnak hasznos választ kell adnia a nemzeti bíróság számára, amely megkönnyíti az előtte folyamatban lévő jogvita eldöntését¹⁹. A kérdésnek a kérdést előterjesztő bíróság általi megfogalmazása tehát főszabály szerint a relevancia vélelme alá esik, valamint az alapeljárásban szereplő jogvita eldöntése tekintetében a „hasznosság vélelme” alá.

27. Következésképpen, mivel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés megfogalmazása véleményem szerint egyértelmű és kellően behatárolt, a Bíróságnak nem kell tágabban meghatároznia a vita kereteit.

B – A megtámadott intézkedés minősítése az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerinti állami vagy állami forrásból történő beavatkozás fogalma szempontjából

28. Mindenekelőtt rá kell mutatni arra, hogy a jelen eljárás felei homlokegyenest ellenkező álláspontokat fejtenek ki az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre adandó választ illetően. A Bizottság és a Vent de Colère és társai azt a véleményt osztják, amely szerint kétségtelen az állami forrásokból történő beavatkozás a finanszírozási mechanizmusba. Ezzel szemben a francia kormány és a Syndicat des énergies renouvelables az ellenkező álláspontot képviselik. A görög kormány szerint a nemzeti bíróságra kell hagyni az intézkedés végső minősítésének elvégzését.

29. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerinti „állami támogatásnak” minősítés azt igényli, hogy az e rendelkezésben foglalt valamennyi feltétel teljesüljön²⁰. Így ahhoz, hogy egy nemzeti intézkedést állami támogatásnak lehessen minősíteni, először is állami beavatkozásról vagy legalábbis állami forrásból történő beavatkozásról kell, hogy szó legyen, másodszer ennek a beavatkozásnak érintenie kell a tagállamok közötti kereskedelmet, harmadszor a kedvezményezettjét előnyben kell részesítenie, és negyedszer torzítania kell a versenyt, vagy azzal kell fenyegetnie²¹.

18 — A C-259/05. sz. Omni Metal Service ügyben 2007. június 21-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-4945. o.) 15. pontja.

19 — A C-45/06. sz. Campina-ügyben 2007. március 8-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-2089. o.) 30. pontja.

20 — Lásd többek között a C-399/08. P. sz., Bizottság kontra Deutsche Post ügyben 2010. szeptember 2-án hozott ítélet (EBHT 2010., I-7831. o.) 38. pontját.

21 — Lásd ebben az értelemben többek között a C-169/08. sz. Presidente del Consiglio dei Ministri ügybe 2009. november 17-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-10821. o.) 52. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

30. Mivel a jelen előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés kizárólag az első feltételre vonatkozik, rá kell mutatni arra, hogy ahhoz, hogy az előnyök az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerinti támogatásnak minősüljenek, egyrésztől közvetlenül vagy közvetve állami forrásból kell származniuk, másrésztől az államnak betudhatónak kell lenniük²². Az ítélkezési gyakorlat e két feltétel együttes jellegét emelte ki²³.

1. Az intézkedés betudhatóságáról

31. Ami az államnak való betudhatóságot illeti, a szóban forgó fogalom kiterjed mind a széles értelemben vett, állam által közvetlenül nyújtott támogatásokra²⁴, mind a támogatás kezelése érdekében általa alapított vagy kijelölt köz- és magánszervezetekre²⁵. Meg kell jegyezni, hogy az ítélkezési gyakorlat a betudhatóság intézményi megközelítésétől²⁶ elmozdult azon megközelítés felé, amely szerint a betudhatóságot nem lehet vélelmezni, és így megállapítani pusztán azon körülmény alapján, hogy a szóban forgó intézkedést egy állami vállalat fogadta el²⁷. Ugyanakkor egyértelmű, hogy az állami ellenőrzés ilyen tesztje nem vonatkozik a hatóságokra, mivel azok az állam részét képezik.

32. A jelen ügyben az iratokból kitűnik, hogy a vitatott hozzájárulás megállapítása a francia államnak betudható magatartás eredménye volt. Mivel ugyanis a végső fogyasztókkal szemben kiszabott hozzájárulást a módosított 2000-108. törvény vezette be, indokolt úgy tekinteni, hogy a vitatott rendszert a közhatalom alakította ki.

2. Az állami eredetű források feltételéről

33. Ami az állami eredetű forrásokra vonatkozó feltételt illeti, emlékeztetek arra, hogy az állami vagy állami forrásból nyújtott támogatások közötti megkülönböztetés célja az, hogy a támogatás fogalma ne csak a közvetlenül az állam által nyújtott támogatásokra terjedjen ki, hanem azokra a támogatásokra is, amelyeket az állam által alapított vagy kijelölt állami vagy magánszervezetek nyújtanak²⁸.

34. Az EUMSZ 107. cikk kiterjed minden olyan pénzügyi eszközre, amellyel az állam ténylegesen támogatni tudja vállalkozásait. Az a tény, hogy ezek az eszközök folyamatosan állami ellenőrzés alatt maradnak, vagy az illetékes nemzeti hatóságok rendelkezésére állnak, elegendő ahhoz, hogy állami forrásnak minősüljenek, illetve ahhoz, hogy az általuk szolgáltatott intézkedés az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének hatálya alá essen²⁹.

22 — A C-303/88. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 1991. március 21-én hozott ítélet (EBHT 1991., I-1433. o.) 11. pontja, a fent hivatkozott GEMO-ügyben hozott ítélet 24. pontja, valamint a fent hivatkozott Pearle és társai ügyben hozott ítélet 35. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

23 — A fent hivatkozott Stardust Marine ügyben hozott ítélet 24. pontjától.

24 — A 248/84. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 1987. október 14-én hozott ítélet (EBHT 1987., 4013. o.) 17. és 18. pontja.

25 — A fent hivatkozott Steinike & Weinlig ügyben hozott ítélet 21. pontja.

26 — A C-303/88. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 1991. március 21-én hozott ítélet (EBHT 1991., I-1433. o.) 12. pontja és a C-305/89. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 1991. március 21-én hozott ítélet (EBHT 1991., I-1603. o.) 14. pontja. Lásd M. Dony, *Contrôle des aides d'État*, Éditions de l'Université de Bruxelles 2006, 3ème éd., 26. és azt követő oldalak.

27 — A fent hivatkozott Stardust Marine ügyben hozott ítélet 52. pontja: önmagában az a tény, hogy az állami vállalat az állam irányítása alatt áll, nem elegendő ahhoz, hogy az e vállalat által meghozott intézkedéseket az államnak tudják be. Szükség van annak vizsgálatára is, hogy a hatóságokról megállapítható-e, hogy bármely szempontból részt vettek az említett intézkedések meghozatalában.

28 — A 290/83. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 1985. január 30-án hozott ítélet (EBHT 1985., 439. o.) és a C-72/91. és C-73/91. sz., Sloman Neptun egyesített ügyekben 1993. március 17-én hozott ítélet (EBHT 1993., I-887. o.) 19. pontja.

29 — A C-278/00. sz., Görögország kontra Bizottság ügyben 2004. április 29-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-3997. o.) 52. pontja.

35. Álláspontom szerint a jelen ügyben ez a helyzet. Ahogy ugyanis az iratokból kitűnik, a módosított 2000-108. törvény alapján a villamosenergia-vásárlására irányuló kötelezettséget a villamos energia valamennyi belföldön lakó vagy belföldön letelepedett végső felhasználója által fizetendő hozzájárulásból kompenzálják³⁰. A hozzájárulás összegét miniszteri rendeletben határozzák meg. Az így beszedett források kezelését a CDC-re bízta, amely ennek érdekében különleges számlával rendelkezik, amelyet a végső fogyasztó által fizetendő hozzájárulásból tartanak fenn, és amelyen elvégzi e különféle műveleteket. Az EDF-et és más forgalmazókat a szélenergia megvásárlása folytán terhelő többletköltségek finanszírozását lehetővé tévő összegeket a CDC évente négyszer utalja vissza az érintett szolgáltatóknak. A hozzájárulás összegét az elfogyasztott energia mennyiségének arányában számolják ki azzal, hogy annak felső értéke fogyasztási helyenként 500 000 euró.

a) Az állami ellenőrzés

36. E tekintetben, mivel az állam által a felhasznált források felett gyakorolt közvetlen vagy közvetett ellenőrzésről van szó³¹, fontos hangsúlyozni először a közjog hatálya alá tartozó szervezetek által játszott szerepet a módosított 2000-108. törvény által kialakított mechanizmusban.

37. Ahogy ugyanis az iratokból kitűnik, a villamos energia valamennyi franciaországi végső fogyasztójával szemben kiszabott összeget évente az energiáért felelős miniszter a CRE, a villamos energia és a gáz franciaországi piaca megfelelő működésének felügyeletével megbízott független közigazgatási hatóság³² javaslatára miniszteri rendeletben határozza meg. Ahogy azt a tárgyalás során kifejtették, miniszteri rendelet hiányában a hozzájárulás összege a következő évre 3 euró/MGWh-val nő. Másfelől, noha e mechanizmus – ahogy azt a tárgyaláson hangsúlyozták – valójában nem biztosítja a pontos egyenértékűséget a forgalmazók által viselt többletköltségek és a részükre visszautalt hozzájárulás összege között, a módosított 2000-108. törvény azon az elven alapul, hogy a szóban forgó vásárlási kötelezettséget teljes körűen kompenzálni kell, ami önmagában bizonyítja, hogy az állam az egész mechanizmust garantálja.

38. Ezenfelül a módosított 2000-108. törvény közigazgatási szankciós mechanizmusokat ír elő a fizetés elmaradása esetén³³. A módosított 2000-108. törvény 5. cikke szerint ugyanis, amennyiben egy kötelezett elmulasztja a hozzájárulás megfizetését, az energiáért felelős miniszter a törvény 41. cikkében foglalt feltételek szerint közigazgatási szankciót alkalmaz³⁴.

39. Márpedig az ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a tagállami jogszabályban előírt kötelező hozzájárulásokból finanszírozott alapokat, ha e források kezelése és elosztása e jogszabály szerint történik, az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerinti állami támogatásnak kell tekinteni, még akkor is, ha azokat nem állami hatóságok kezelik³⁵.

30 — A 2000 és 2003 közötti időszakban a hozzájárulásokat a Franciaországban lakó vagy letelepedett végső felhasználóknak villamos energiát szolgáltató piaci szereplők, az önmaguk számára termelők, valamint a villamos energiát importáló vagy a Közösségen belül beszerző végső felhasználók fizették.

31 — Lásd a fent hivatkozott Stardust Marine ügyben hozott ítélet 37. pontját.

32 — A CRE a 2003/54 irányelv 23. cikke szerinti nemzeti szabályozó, amely azt a kötelezettséget rója a tagállamokra, hogy szabályozó hatóságnak egy vagy több illetékes testületet jelöljenek ki. Ezek a hatóságok teljes mértékben függetlenek a villamosenergia-ipar érdekeitől. Ugyanakkor mivel a törvény miniszteri rendelet hiányában felülről korlátozott növelést ír elő, ez láthatólag kihat a CRE által játszott szerepre.

33 — Lásd *a contrario* a fent hivatkozott Doux Élevage és Coopérative agricole UKL-ARREE ügyben hozott ítélet 32. pontját.

34 — Vitathatatlan, hogy a 2011. május 9-i 2011-504. rendelet 4. cikke értelmében a 2000-108. törvény 41. cikkét hatályon kívül helyezték. Ugyanakkor az említett rendelet 6. cikke alapján a hatályon kívül helyezés még nem lépett hatályba.

35 — A fent hivatkozott 173/73. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 35. pontja.

40. E megállapítást nem kérdőjelezi meg a Bíróság által nemrégiben elfogadott, a fent hivatkozott Doux Élevage és Coopérative agricole UKL-ARREE ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló indokolás sem, amely a nemzeti hatóság olyan határozatának jogszerűségére vonatkozott, amely a pulykatenyésztés mezőgazdasági ágazatának valamennyi szakmai szereplőjére kiterjesztett egy olyan megállapodást, amely kötelező hozzájárulást vezetett be annak érdekében, hogy lehetővé tegye egyes, az ágazat érdekeinek védelmét szolgáló fellépések végrehajtását. Ebben az ügyben a hatóságok csak „eszközként” szolgáltak arra, hogy a magánszervezetek által a bevezetett hozzájárulásokat kötelezővé tegyék³⁶.

b) A források átutalásában résztvevő szerv jogállásáról

41. Másodsor, ami a támogatási intézkedés finanszírozását szolgáló források kötelezett és kedvezményezett jogalanyok közötti átutalásának mechanizmusát illeti, hangsúlyozni kell, hogy a valamennyi fogyasztóval szemben kiszabott terhek eredményeként megszerzett források az állam által közvetlenül meghatalmazott közjogi szervezet, a CDC révén kerülnek átadásra.

42. E tekintetben szeretném hangsúlyozni, hogy a kezelt források állami jellegének értékelése érdekében csak akkor kell részletesen megvizsgálni, hogy az állam magánszervezetre bízta-e a támogatási rendszer kezelését, ha az előnyt magánszervezet nyújtja. Ez azt feltételezi, hogy az állam a támogatás kezeléséhez szükséges forrásokat közvetlenül vagy közvetve az általa kijelölt magánszervezet rendelkezésére bocsátja³⁷.

43. Ez volt a helyzet többek között a fent hivatkozott Essent Network Noord és társai ügyben hozott ítéletben, amelyben az adó kedvezményezettje és a vitatott források kezelője egy, a törvény által kijelölt társaság (a SEP) volt. E társaság ugyanakkor a nemzeti piac liberalizációja előtt e piacon működő és a villamos energia importjával és továbbításával is megbízott négy nemzeti villamosenergia-termelő vállalat közös leányvállalata volt. Következésképpen a Bíróság elemezte az említett kijelölt társaság önállóságának mértékét, amelyről kiderült, hogy az alapok kezelése tekintetében szigorú ellenőrzés alatt állt, mivel a beszedett és a kifizetett összegek egyenlegét könyvvizsgálóval kellett hitelesítenie, és azt csak a törvény által előírt célokra fordíthatta³⁸.

44. Márpedig a jelen ügyben, mivel az a szervezet, amelyre a források számviteli kezelését és pénzügyi elosztását bízták, kifejezetten állami intézmény³⁹, és különösen mivel a szóban forgó források teljes egészében a nemzeti hatóságok rendelkezésére állnak⁴⁰, a CDC működésének részletes elemzése álláspontom szerint nem releváns a források állami eredetének feltétele tekintetében⁴¹.

45. E tekintetben rámutatok arra, hogy ami a finanszírozási mechanizmust illeti, a jelen ügy kifejezetten eltér a fent hivatkozott Pearle és társai ügyben hozott ítélettől, amelyben a finanszírozási rendszer az optikai ágazat vállalkozásainak javát szolgáló reklámkampány volt. Az említett ügyben a forrásokat egy közjogi szakmai szervezet szedte be tagjaitól, a kampány kedvezményezettjeitől, kötelezően a kampány szervezésére fordított hozzájárulás révén. A Bíróság szerint nem állami teherről volt szó, sem pedig az állam ellenőrzése alatt maradó forrásokról⁴². A Bíróság ugyanakkor hangsúlyozta, hogy az említett

36 — Lásd Wathelet főtanácsnok fent hivatkozott Doux Élevage és Coopérative agricole UKL-ARREE ügyre vonatkozó indítványának 90. pontját.

37 — Lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott 173/73. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 33–35. pontját, valamint a fent hivatkozott Steinike & Weinlig ügyben hozott ítélet 22. pontját.

38 — A fent hivatkozott Essent Network Noord és társai ügyben hozott ítélet 68–70. pontja.

39 — A CDC részletes leírásához lást az Elsőfokú Bíróság T-358/94. sz., Air Franca kontra Bizottság ügyben 1996. december 12-én hozott ítéletét (EBHT 1996., II-2109. o.).

40 — Lásd a *contrario* a fent hivatkozott Pearle és társai ügyben hozott ítélet 36. pontját.

41 — Összehasonlításként emlékeztetek arra, hogy többek között a fent hivatkozott Kwekerij van der Kooy és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben a felek a Bíróság előtt előadták, hogy az állami támogatásnak minősíthető díjat előíró társaság olyan magánjogi társaság, amelyben a holland állam csak a tőke 50%-ával rendelkezik, másrészt pedig, hogy a díj egy, a különböző gazdasági szereplők között létrejött megállapodás eredménye volt, amelyben a holland állam nem vett részt. A Bíróság tehát kénytelen volt elemezni e körülményeket, amelyek alapján megállapította, hogy az állam teljes mértékben részt vett a vitatott díj megállapításában.

42 — A fent hivatkozott Essent Network Noord és társai ügyben hozott ítélet 72. pontja.

kampány megszervezését és lefolytatását az optikusok egy magánegyesülete kezdeményezte, nem pedig az említett közjogi szakmai szervezet. Következésképpen a jelen ügyben szereplő mechanizmustól eltérően a fent hivatkozott Pearle és társai ügyben a döntő tényező a holland államnak való betudhatóság hiánya volt⁴³. Az említett közjogi szervezet ugyanis pusztán egy teljes mértékben az érintett szakmai körök által meghatározott – és a holland hatóságok által meghatározott politikában egyáltalán nem megjelenő – kereskedelmi célt szolgáló források megszerzésének és elosztásának eszköze volt⁴⁴.

46. Következésképpen, figyelemmel a fent hivatkozott Essent Network Noord és társai ügyben hozott ítélet, illetve a fent hivatkozott Pearle és társai ügyben hozott ítélet sajátosságaira, nem oszthatom azt az általános állítást, amely szerint a szervezet közjogi jellege nem jelenti azt, hogy a rendelkezésére álló forrásokat állami forrásoknak kell minősíteni⁴⁵.

47. A jelen ügyben a CDC-re bízott szerep megerősíti az állami források jelenlétére vonatkozó állítást a tárgyaláson kiemelt azon tény ellenére, hogy a CDC csak a hozzájárulás kedvezményezettjei felé továbbított alapok egy részét szedi be. Feltéve ugyanis egyrészt, hogy az államnak való betudhatóság nem kétséges, másrészt pedig, hogy az intézkedés finanszírozását szolgáló források kezelésében érintett közvetítő szervezetek közjogi szervezetek, az állami források feltétele teljesítettnek tekinthető.

c) A szóban forgó források jellege

48. Harmadszor, ami az állami támogatásnak minősíthető intézkedés finanszírozását szolgáló források eredetét és terjedelmét illeti, a jelen ügyben az állami források hiányára vonatkozó állítás mellett a felek által kifejtett érvekkel szemben hangsúlyozni kell, hogy a jelen ügy semmilyen módon sem hasonlítható a PreussenElektra ügyben megvizsgált mechanizmushoz, amelyben a Bíróság úgy tekintette, hogy a szóban forgó rendszer nem járt együtt az állami forrásoknak a villamos energiát termelő vállalkozásokra történő átruházásával⁴⁶.

49. A jelen ügyben a Bíróság megvizsgálta a villamosenergia-szolgáltató magánvállalkozások azon kötelezettségét, hogy szolgáltatási területükön a villamos energiát olyan minimáláron vegyék át, amely meghaladja az ilyen típusú villamos energia valós gazdasági értékét. A szóban forgó mechanizmus azt is előírta, hogy az ebből eredő pénzügyi terhet osszák meg az említett villamosenergia-szolgáltató vállalkozások és a villamosenergia-hálózatot üzemeltető magánvállalkozások között. Ezenkívül a vállalkozásokat nem hatalmazta fel arra az állam, hogy állami forrásokat kezeljenek, hanem saját pénzügyi forrásaikból történő vásárlás kötelezettsége terhelte azokat⁴⁷, mivel az egyes befizetésekből eredő forrásokat nem gyűjtötték össze egyetlen globális forrásba, amely elvált az érintett vállalkozások vagyonától, és amelyet egy külön szervezet kezelt, a végső fogyasztók pedig nem egységesen meghatározott és általánosan alkalmazandó teher révén támogatták a mechanizmus finanszírozását⁴⁸.

43 — Lásd még a fent hivatkozott Essent Network Noord és társai ügyre vonatkozó főtanácsnoki indítvány 110. pontját.

44 — Lásd a fent hivatkozott Pearle és társai ügyre vonatkozó főtanácsnoki indítvány 76. pontját.

45 — Mengozzi főtanácsnok fent hivatkozott Essent Network Noord és társai ügyre vonatkozó indítványának 104. pontja.

46 — Lásd a fent hivatkozott ítélet 59. pontját.

47 — Lásd a fent hivatkozott Essent Network Noord és társai ügyben hozott ítélet 74. pontját.

48 — Lásd *a contrario* a fent hivatkozott Pearle és társai ügyben hozott ítélet 36. pontját.

50. Az elsődleges körülmény tehát, amely megkülönbözteti a jelen ügyet a Bíróság által a fent hivatkozott PreussenElektra ügyben hozott ítéletben megvizsgált mechanizmustól⁴⁹, abban a tényben rejlik, hogy a szélenergia piaci ár feletti áron történő megvásárlására irányuló kötelezettség finanszírozását célzó teher valamennyi franciaországi villamosenergia-fogyasztóra vonatkozik, függetlenül attól, hogy zöld energiát vásárolnak-e, tudva azt, hogy a villamos energia liberalizált piacán, amelynek elérése az Unió egyik elsőrendű célja⁵⁰, verseny áll fenn az energiatermelők és kereskedők között.

51. Elismerve, hogy a különböző forrásokból származó energia fizikailag összekeveredik az elosztórendszerben, rámutatok arra, hogy az alapeljáráásban szereplő mechanizmus keretében a kereskedőknek nincs lehetőségük arra, hogy differenciált díjakat alkalmazzanak a fogyasztók különböző kategóriáira, és a fogyasztóknak nincs lehetőségük arra, hogy a megújuló energia vásárlása mellett vagy ellen döntsenek. Márpedig a villamos energia liberalizált belső piacán alkalmazandó szabályok célja az, hogy méltányos és versengő árak mellett valós választási lehetőséget kínáljanak a fogyasztók számára, ösztönözzék a tiszta energia előállítását, és megerősítsék az ellátás biztonságát. A villamos energia előállítására felhasznált energiaforrásokkal kapcsolatos tájékoztatás célkitűzését már a 2003/54 irányelvben is hangsúlyozták⁵¹.

52. Ennek megfelelően, ellentétben a Bíróság által a fent hivatkozott Doux Élevage és Coopérative agricole UKL-ARREE ügyben hozott ítéletben elemzett, a mezőgazdasági törvénykönyv által bevezetett finanszírozási rendszerrel, amelyet Wathélet főtanácsnok „zárt” rendszernek minősített abban az értelemben, hogy a kérdéses összegeket folyamatosan magánjogi jogalanyok kezelték és ellenőrizték⁵², a módosított 2000-108. törvény által kialakított rendszer „nyitottnak” minősíthető.

53. Megjegyzem, hogy a fent hivatkozott Doux Élevage és Coopérative agricole UKL-ARREE ügyben hozott ítéletben, amely egyértelműen a fent hivatkozott Pearle és társai ügyben hozott ítéletben kialakított ítélkezési gyakorlatba illeszkedik, a hozzájárulások olyan piaci magánszereplőktől származnak, amelyek – akár tagjai az érintett szakmaközi szervezetnek, akár nem – az érintett piacon gazdasági tevékenységet folytatnak. Másfelől nem írták elő az állami költségvetésen vagy más közjogi szervén keresztül történő áthaladást, ami alapján a Bíróság úgy döntött, hogy e források mindvégig megőrzik magánjogi jellegüket⁵³.

54. Figyelemmel a fenti megfontolások összességére, meg kell állapítani, hogy a módosított 2000-108. törvény által kialakított rendszer olyan adót vetett ki a villamos energia fogyasztására, amelyet az állam által egységes módon rögzített szabályoknak megfelelő általános hozzájárulás révén fizetnek, amely az ország területén valamennyi fogyasztót érinti. E hozzájárulás kialakítása teljes mértékben kizárja, hogy azt egy adott vállalkozáskategóriára korlátozó eszköznek tekintsék, amelyet magángazdasági szereplők vetnek ki, kezelnek és ellenőriznek.

49 — Egyébként egy másik szempont, amely rámutat a két mechanizmus közötti különbségre, az olyan szervezet megalapításában rejlik, mint a CDC, amelynek feladata az adóból származó források igazgatása és kezelése.

50 — Az energia belső piacát fokozatosan alakították ki, eredetileg a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló, 1996. december 19-i 96/92/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 27., 20. o.; magyar nyelvű különkiadás 12. fejezet, 2. kötet, 3. o.), amelyet a 2003/54 irányelv váltott fel. Figyelemmel a villamos energia belső piaca liberalizációjának célkitűzésére, elfogadták a 2003/54 irányelvet hatályon kívül helyező 2009/72 irányelvet. Ennek átültetési határideje 2011 márciusában járt le.

51 — Elismerve, hogy a 2009/72 irányelv *ratione temporis* nem alkalmazható a jelen jogvitára, kiemelem, hogy 3. cikkének (9) bekezdése szerint a tagállamok biztosítják, hogy a villamosenergia-kereskedők a számlán vagy a számlához mellékelve, valamint a végső fogyasztók számára készített reklámanyagokban megadják minden egyes energiaforrás részarányát a kereskedő által felhasznált összes energiahordozó összetételében.

52 — Lásd a fent hivatkozott Doux Élevage és Coopérative agricole UKL-ARREE ügyre vonatkozó indítvány 66. pontját.

53 — Lásd a fent hivatkozott Doux Élevage és Coopérative agricole UKL-ARREE ügyben hozott ítélet 32. pontját.

55. Végül emlékeztetek arra, hogy az állami beavatkozások által követett cél nem elegendő ahhoz, hogy azokat eleve ne minősítsék támogatásnak. Az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése ugyanis nem az állami beavatkozások célkitűzései vagy okai alapján tesz különbséget, hanem azokat a hatásaik alapján határozza meg⁵⁴.

56. Nem osztom tehát a francia kormány álláspontját, amely – hangsúlyozva, hogy a vásárlási kötelezettség semleges az állami költségvetés szempontjából, amennyiben az állam nem mond le bevételek beszédéséről⁵⁵ – kifejti, hogy a végső fogyasztók hozzájárulása csak szélen alapuló villamos energia vásárlására irányuló kötelezettség kötelezettjei által viselt többletköltségek továbbhárításának módját jelenti. Végül, a CDC olyan szervként való kijelölését, amely összegyűjti a hozzájárulásokat és felosztja a beszédett forrásokat, álláspontja szerint a vásárlási kötelezettség alá eső vállalkozások számához kapcsolódó gyakorlati megfontolások indokolják. Márpedig ezek a nemzeti jogalkotó indokait kifejtő érvek nem támaszthatják alá azt az állítást, amely szerint a szóban forgó finanszírozási mechanizmus tekintetében nem voltak állami források. Ezenfelül, annak ellenére, hogy a CDC szerepe technikai és számviteli jellegűnek tűnik, a rendszeren belül mind a bevételek elosztása, mind a költségek meghatározása a francia állam által az illetékes miniszter rendelete formájában elfogadott döntésektől függ.

57. Figyelemmel a fentiek összességére, úgy vélem, hogy a feltett kérdésre olyan választ kell adni, amely szerint a módosított 2000-108. törvényből következő mechanizmus az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerinti állami vagy állami forrásból történő beavatkozás fogalma alá tartozik.

IV – Az időbeli hatály korlátozására irányuló kérelemről

58. Amennyiben a Bíróság úgy döntene, hogy az olyan finanszírozási mód, mint amelyet az alapeljárásban szereplő nemzeti jogszabály előír, állami forrásból történő beavatkozásnak minősül, a francia kormány azt kéri a Bíróságtól, hogy korlátozza ítélete időbeli hatályát. A tárgyalás során az említett kormány rámutatott arra, hogy álláspontja szerint a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az állami támogatás egyéb feltételei teljesülnek, ami alapján a vitatott rendszer állami támogatásnak minősül, amely a Bizottságnak való bejelentés hiányában jogellenesnek tekintendő.

59. Kiindulásként, a Bíróság ítélete időbeli hatályának korlátozására irányuló kérelem álláspontom szerint két okból megalapozatlan.

60. Először, az említett kérelemnek az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés terjedelmére tekintettel nem lehet helyt adni, ugyanis a Bíróságot a jelen ügyben az állami támogatás fogalmának egyetlen elemével kapcsolatban kérték fel döntésre.

61. Vitathatatlan, hogy úgy tűnik, hogy a Conseil d'État elemezte az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésében meghatározott feltételeket. Ugyanakkor a nemzeti bíróságnak az intézkedés állami támogatásnak minősítésével kapcsolatos esetleges következtetése csak egy szempontot jelent az állami támogatások ellenőrzésének összetett eljárásában.

62. Ezenfelül álláspontom szerint az iratokból kitűnik, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatás problémakörében a Conseil d'État nem hozott döntést.

54 — A C-487/06. P. sz., British Aggregates kontra Bizottság ügyben 2008. december 22-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-10515. o.) 84. és 85. pontja, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

55 — Lásd e tekintetben Jacobs főtanácsnok fent hivatkozott PreussenElektra ügyre vonatkozó indítványának 162. pontját.

63. E tekintetben érdemes emlékeztetni arra, hogy a nemzeti bíróságokra és a Bizottságra az EUMSZ 107. és 108. cikkből eredő tagállami kötelezettségek betartásának ellenőrzése keretében egymást kiegészítő és eltérő szerepek hárulnak⁵⁶. Míg a támogatások belső piaccal való összeegyeztethetőségének megítélésében kizárólag a Bizottság illetékes, és így a Bíróság ellenőrzése alá tartozik, addig a nemzeti bíróságok az egyes szereplők jogainak védelmét felügyelik azokban az esetekben, amikor megsértik az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése szerinti kötelezettséget, amelynek értelmében az állami támogatásokat előzetesen be kell jelenteni a Bizottságnak. Ezen az alapon a nemzeti bíróság értelmezheti a támogatás fogalmát⁵⁷.

64. A nemzeti bíróságoknak ugyanis főszabály szerint helyt kell adniuk az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdését megsértve kifizetett támogatások visszatérítésére irányuló keresetnek⁵⁸. Biztosítaniuk kell tehát, hogy az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése utolsó mondatának megsértése esetén a nemzeti joguk szerinti valamennyi következmény alkalmazásra kerüljön, mind a támogatási intézkedések végrehajtására vonatkozó jogi aktusok érvényességét, mind pedig az e rendelkezés megsértésével nyújtott pénzügyi támogatások visszatéríttetését illetően⁵⁹.

65. Ugyanakkor fontos hangsúlyozni, hogy a Conseil d'État azon megállapítása, amely szerint a módosított 2000-108. törvényből következő rendszer az állami támogatások fogalma alá tartozik, a rendszer bejelentést követő vizsgálata esetén nem zárja ki a Bizottság pozitív határozatát.

66. Ezzel szemben egyértelmű, hogy az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése utolsó mondata közvetlen hatályának megsértése nélkül a Bizottság végső döntése nem eredményezi az e rendelkezésben rögzített tilalom megszegésével elfogadott, és ezért érvénytelen végrehajtási intézkedések utólagos legalizálását. Minden más értelmezés támogatná azt, hogy az érintett tagállam figyelmen kívül hagyja az említett rendelkezést, és meggátolná a rendelkezés hatékony érvényesülését⁶⁰.

67. Végül a Bíróság a CELF-ügyben hozott ítéletében⁶¹ úgy döntött, hogy amennyiben az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése utolsó mondatára alapított kérelmet a nemzeti bíróság azt követően vizsgál, hogy a Bizottság engedélyező határozatot hozott, e bíróságnak – a szóban forgó támogatás közös piaccal való összeegyeztethetőségének megállapítása ellenére – érdemi döntést kell hoznia a végrehajtási aktusok érvényessége, valamint a nyújtott pénzügyi támogatások visszatéríttetése tekintetében. Az uniós jog azonban ilyen helyzetben nem kötelezi arra a nemzeti bíróságot, hogy a jogellenes támogatást teljes mértékben visszatéríttesse⁶², hanem csak azt írja elő, hogy az összeegyeztethető, de jogellenesen végrehajtott támogatás kedvezményezettje fizessen kamatot a jogellenes időszak után⁶³.

68. Másodszor, emlékeztetek arra, hogy az az értelmezés, amelyet a Bíróság valamely uniós jogszabály kapcsán fejt ki az EUMSZ 267. cikkben rá ruházott hatáskör gyakorlása során, megmagyarázza és pontosítja e szabály hatályát és jelentőségét, amely szerint azt a hatálybalépésének időpontjától értelmezni és alkalmazni kell, illetőleg értelmezni és alkalmazni kellett volna. Ebből következik, hogy

56 — Ahogy arra a Bíróság a C-39/94. sz., SFEI és társai ügyben 1996. július 11-én hozott ítéletének (EBHT 1996., I-3547. o.) 41. és azt követő pontjaiban emlékeztetett.

57 — Lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott SFEI és társai ügyben hozott ítélet 49–51. pontját.

58 — Lásd többek között a fent hivatkozott SFEI és társai ügyben hozott ítélet 70. pontját.

59 — A fent hivatkozott SFEI és társai ügyben hozott ítélet 40. pontja, a C-261/01. és C-262/01. sz., van Calster és társai egyesített ügyekben 2003. július 21-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-12249. o.) 64. pontja, valamint a C-368/04. sz. Transalpine Ölleitung in Österreich ügyben 2006. október 5-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-9957. o.) 47. pontja.

60 — A fent hivatkozott van Calster és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 63. pontja.

61 — A C-199/06. sz., CELF és ministre de la Culture et de la Communication ügyben 2008. február 12-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-469. o.).

62 — A fent hivatkozott CELF és ministre de la Culture et de la Communication ügyben hozott ítélet 46. pontja.

63 — Lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott SFEI és társai ügyben hozott ítélet 75. pontját és a fent hivatkozott Transalpine Ölleitung in Österreich ügyben hozott ítélet 56. pontját. A Bíróság ugyanakkor kiemelte, hogy a nemzeti joga keretében a nemzeti bíróság adott esetben elrendelheti a jogellenes támogatás visszatérítését, anélkül, hogy ezzel sértené a tagállam jogát annak későbbi ismételt végrehajtására. A nemzeti bíróság emellett helyt adhat a támogatás jogellenes jellege által okozott károk megtérítése iránti kérelmeknek is.

az így értelmezett szabályt a bíróság alkalmazhatja, és alkalmaznia kell még az értelmezés iránti kérelemről határozó ítélet előtt keletkezett és létrejött jogviszonyokkal kapcsolatban is, ha egyebekben adottak a feltételek az említett szabály alkalmazásával kapcsolatos pernek a hatáskörrel rendelkező bíróság előtti megindításához⁶⁴.

69. A Bíróság csak kivételesen, az uniós jogrendhez szorosan hozzátartozó jogbiztonság általános elvének alkalmazása útján korlátozhatja bármely érdekelt azon lehetőségét, hogy a jóhiszeműen létrejött jogviszonyok vitatása céljából a Bíróság által értelmezett rendelkezésre hivatkozzék. A Bíróság az érdekeltek jóhiszeműségére és a súlyos zavarok kockázatának fennállására vonatkozó két alapvető feltétel teljesülése esetén dönthet e korlátozásról⁶⁵.

70. Konkrétabban a Bíróság ezt a megoldást csak világosan meghatározott körülmények között alkalmazta, abban az esetben, amikor az érvényes és hatályos szabályozás alapján jóhiszeműen létrejött jogviszonyok magas száma miatt súlyos gazdasági következmények felmerülésének kockázata állt fenn, és úgy tűnt, hogy a magánszemélyeket és a nemzeti hatóságokat az uniós rendelkezések hatályát illető objektív és jelentős bizonytalanság az uniós jognak meg nem felelő magatartásra indította, és amely bizonytalansághoz esetleg maguk a tagállamok vagy a Bizottság magatartása is hozzájárult⁶⁶.

71. Noha hipotetikusán tekinthetném úgy, hogy a vitatott jogszabály alapján jóhiszeműen létrejött jogviszonyok magas száma a jelen ügyben teljesült, az uniós jog állami támogatásokra alkalmazandó rendelkezései és különösen az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésén alapuló bejelentési kötelezettség semmiképpen sem tekinthető bizonytalannak⁶⁷.

72. Figyelemmel a fentiek összességére, azt javaslom, hogy a Bíróság utasítsa el az ítélete időbeli hatályának korlátozására irányuló kérelmet.

V – Végkövetkeztetések

73. Az eddigi megfontolásokra tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a Conseil d'État által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést az alábbiak szerint válaszolja meg:

A szél mechanikus energiáját felhasználó erőművek által termelt villamos energia megvásárlására irányuló kötelezettségnek a villamos energia minden, az ország területén található végső felhasználójával szemben kivetett adón alapuló olyan finanszírozási mechanizmusa, mint amely a villamos energia közszolgáltatásának modernizációjáról és fejlesztéséről szóló, 2000. február 10-i módosított 2000-108. törvényből ered, az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerinti állami vagy állami forrásból történő beavatkozás fogalma alá tartozik.

64 — Lásd többek között a C-347/00. sz. Barreira Pérez-ügyben 2002. október 3-án hozott ítélet (EBHT 2002., I-8191. o.) 44. pontját, a C-453/02. és C-462/02. sz., Linneweber és Akritidis egyesített ügyekben 2005. február 17-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-1131. o.) 41. pontját és a C-292/04. sz., Meilicke és társai ügyben 2007. március 6-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-1835. o.) 34. pontját.

65 — Lásd többek között a C-402/03. sz., Skov és Bilka ügyben 2006. január 10-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-199. o.) 51. pontját, valamint a C-2/09. sz. Kalinchev-ügyben 2010. június 3-án hozott ítélet (EBHT 2010., I-4939. o.) 50. pontját.

66 — Lásd többek között a C-423/04. sz. Richards-ügyben 2006. április 27-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-3585. o.) 42. pontját, a fent hivatkozott Kalinchev-ügyben hozott ítélet 51. pontját, valamint a C-338/11–C-347/11. sz., Santander Asset Management SGIIC egyesített ügyekben 2012. május 10-én hozott ítélet 59. és 60. pontját.

67 — E tekintetben rámutatok a Bizottság észrevételeiben hivatkozott bevett közigazgatási gyakorlatra, amely az utóbbi évtizedben jelentős számú hasonló támogatási rendszert vizsgált meg más tagállamokban. Lásd többek között a hivatalos vizsgálati eljárást követően elfogadott végleges határozatra: a Szlovénia által a minősített energiatermelőkről szóló törvény értelmében alkalmazott állami támogatási rendszerről szóló, 2007. április 24-i 2007/580/EK bizottsági határozatot – állami támogatás, ügyszám: C 7/2005, HL L 219., 9. o., (66)–(78) preambulumbekkezdés; és a kifogást nem támasztó határozatra: a 2009. július 2-i határozat – N 143/2009 – Ciprus – Aid scheme to encourage electricity generation from large commercial wind, solar, photovoltaic systems and biomass (C[2009]5398).